

ÇOCUK KONULU HABERLERİN MEDYADA TEMSİLİ

Rengim SİNE NAZLI¹

Arzu KALAFAT ÇAT²

Ayşe KAYADAYI³

ÖZ

Tarihsel süreç içerisinde çocuğun toplum içerisindeki ve yasalar önündeki konumu büyük bir değişim göstermiştir. İlk çağda alınıp satılabilen köle olan çocuk, Orta çağda küçük yetişkin olarak kabul edilmiş ve yetişkinlerden beklenen görevleri yerine getirmeleri kendilerinden beklenmiştir. Rönesans ve reform hareketlerinin yol açtığı aydınlanma çağı çocuğa karşı hümanist yaklaşımın benimsenmesini sağlamış ancak çocukluğun yetişkinlikten farklı biyolojik bir evre olduğu ve çocukların yetişkinler tarafından korunup gözetilmesi gereken haklarının bulunduğu düşüncesinin yaygınlaşması 19. ve 20. yüzyıllarda mümkün olmuştur. Çocuk haklarının korunması amacıyla pek çok uluslararası anlaşma ve yasal düzenleme bulunmaktadır. Ancak çocuğun medyada temsili esnasında bilhassa haber yazım ve sunum sürecinde çocuğun özel konumunun dikkate alınmasını amaçlayan çocuk odaklı habercilik yaklaşımının medya ortamlarında sıklıkla göz ardı edildiği bilinmektedir. Bu bağlamda geleceğimizin mimarı olan çocukların medyada nasıl konumlandırıldığı tespit edilmesi bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Çalışmanın evrenini yazılı basın, örneklemini ise Sözcü, Sabah ve Hürriyet gazeteleri oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında çocuk konulu haberlerin medyada temsiline ilişkin örnekleme dahil edilen üç gazete 01.02.2020-01.03.2020 tarihleri arasında bir aylık süre boyunca incelenmiştir. Çalışma sonucunda örnekleme dahil edilen gazetelerde belirlenen tarih aralığında çocuk konulu toplam 183 haber bulunduğu, çocuk konulu haberlerin 129'unun olumsuz, 54'ünün ise olumlu olduğu; çocukların daha çok polis-adliye, kaza ve istismar konulu haberlerde konumlandırıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Hakları, Haber, Çocuk Odaklı Habercilik, İçerik Analizi.

REPRESENTATION OF CHILD NEWS IN THE MEDIA

ABSTRACT

In the historical process, the position of child in society and in laws has changed greatly. The child, who was a slave that could be bought and sold in early ages, was accepted as a minor adult in the Middle Ages, and they were expected to fulfill the duties that were expected from adults. The age of enlightenment caused by the Renaissance and reform movements enabled the adoption of a humanistic approach to children, but the idea that childhood is a different biological stage from adulthood and that children have rights that should be protected by adults became possible in the 19th and 20th centuries. There are many international agreements and legal regulations for the protection of children's rights. However, it is known that the child-oriented journalism approach, aiming to take the special position of the child into consideration during the representation of the child

¹ Doç. Dr. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi, rengimsine@ibu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9784-766

² Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi Türker İnanoğlu İletişim Fakültesi, arzukalafatcat@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2960-0790

³ aysekayadayi@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3139-1855

in the media, especially in the news writing and presentation process, is often overlooked in media environments. In this context, determining how children, who are the architects of our future, are positioned in the media constitutes the main purpose of this study. The print media is the universe of the study, while the sample is Sözcü, Sabah and Hürriyet newspapers. Within the scope of the study, three newspapers included in the sample regarding the representation of news about children in the media were examined for a period of one month between 01.02.2020 and 01.03.2020. As a result of the study, there were total 183 news about children within the specified date range in the newspapers included in the sample, 129 of the news about children were negative and 54 were positive; it was concluded that children were mostly positioned in the news about police-courthouse, accident and abuse.

Keywords: Child Rights, News, Child-Oriented Reporting, Content Analysis.

GİRİŞ

Çocuklar, insanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar farklı biçimlerde konumlandırılarak ve farklı tanımlarla ilişkilendirilerek varlığını sürdürmüştür. Orta Çağ'da "küçük yetişkin" olarak görülen çocukluk olgusu ancak yüzyıllar süren bir gelişim sürecinin ardından yetişkinlerin dünyasından ayrılmıştır. 20. yüzyıl çocuklara özgü bağlayıcılığı bulunan ve devletlerin çocuklara karşı görevlerini düzenleyen ilk uluslararası metin olan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'nin, Türkiye dâhil olmak üzere 191 ülke tarafından imzalandığı yüzyıl olmuştur. Çocukların toplum tarafından nasıl algılandığı her zaman tarihsel bir bakış açısını yansıtmaktadır. Çocukluğun modern anlamda yaratımı Rönesans ve Aydınlanmanın kapsadığı üç yüzyılın temel hipotezlerini ve inançlarını yansıtmaktadır. Günümüze yakın bir tarihten itibaren ise post-modern çağın yaratımı kapsamında çocukluğun modernlik, ırk veya kültürel etniklik gözetmeden evrensel bir doğası olduğuna inanılmaktadır (Elkin, 1995: 17).

Çocukların, çocuk olma statüsü oy haklarının olmaması, kendilerini yasal olarak savunamaları vb. eylemlerde bulunamamasından gelse de demokratik yönetim biçimlerinde çocuklar da yurttaş olarak kabul edilmesi sebebiyle çocukların söz hakkı olduğu kabul edilmektedir. Ancak dünya nüfusunun üçte ikisinin çocuk olmasına karşın çocukların birer vatandaş olarak yer aldığı medya içeriklerine ulaşabilmeleri güç iken yine bu içeriklere bir vatandaş olarak katılabildikleri örneklere neredeyse hiç rastlanmamaktadır. Bunların yanı sıra teknoloji ve hızın temel belirleyici olduğu günümüz medya iletilerinin gerek üretimi gerekse tüketimi

oldukça hızlıdır. Hız temelli üretilen bu içeriklerde çocukların nasıl ve ne kadar yer aldığı dahi görmezden gelinmektedir.

Medya mecralarının çoğu çocukların fiziksel gelişimlerini ve davranışları, düşünme, konuşma becerileri, okuma alışkanlıkları gibi bilişsel gelişimlerini, kişilik gelişimlerini, kimlik duygusu ile hayal güçlerini ve sosyalleşme süreçleri gibi sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde etkilidir (Ertürk, 2011: 54). Hofferth ve Curtin (2003) de çocukların zamanlarını nasıl geçirdiğinin bilişsel ve sosyal gelişimlerinde etkili olduğunu belirtmektedir (akt: Sarı, 2018: 91) Zira çocukların yer aldıkları haberlerde genellikle mağdur olarak sunuldukları görülmektedir. Akranlarının sürekli kaza, şiddet, ölüm, vb. felaket içeriklerinde yer aldığını gören çocukların Acımasız Dünya Sendromuna maruz kalabilecekleri içerik üreticisi yetişkinler tarafından göz ardı edilmektedir. Oysa kitle iletişim araçlarının eğitici ve geliştirici işlevi temel alınarak çocukların katılımının sağlandığı, mevcut çocuk hakları yasalarını temel alan içeriklerin üretilmesi bir neslin gelişiminde olumlu bir yer alabilecektir.

Bu çalışmada da çocuk konulu haberlerin mevcut durumunu tespit etmek amacıyla Sabah, Hürriyet ve Sözcü gazeteleri, 1 Şubat 2020 - 1 Mart 2020 tarihleri arasında incelenmiştir. Kısmi içerik analizi yöntemi ile incelenen gazetelerden elde edilen bulgular çocuk konulu mevcut habercilik anlayışını temsil etmesi açısından önem teşkil etmektedir.

1. Kitle İletişim Araçları ve Çocuk

İletişim, simgesel biçimlerin üretilmesi ve çoğaltılmasını içeren aynı zamanda bu içeriklerin anlaşılabilir kabul edilmesini, aktarılmasını ve farklı kaynaklarının idaresini kapsayan toplumsal bir süreci ifade eder. Genellikle bu simgesel biçimlerin üretimi ve yayımı için teknik araçlar kullanılır. Bu sebeple kitle iletişimi olarak ifade ettiğimiz şey kitle iletişim araçları ya da “iletişim medyası” sayesinde işleyen bir toplumsal süreç olarak karşımıza çıkmaktadır (Thompson, 2008: 37).

Günümüzde çok hızlı bir biçimde gelişen kitle iletişim araçları teknolojileri dünyanın her yerindeki olaylardan eşzamanlı bir şekilde haberdar olunmasını, oldukça düşük maliyetlerle bilginin sağlanmasını ve her konuda en az gayretin harcanarak bilgiye ulaşmayı kolaylaştırmıştır. Bu kolaylık çoğu bireyin gündelik

yaşantısında şahit olduğu olaylara bakışını değiştirmekte, karar verme mekanizmalarını ve süreçlerine etki etmektedir (Kalender, 2005: 106 akt. Dilber, 2012: 85). Bilgi toplumu olarak ifade edilebilen günümüz toplumunun ham maddesi enformasyonun taşınma gereğini yerine getiren kitle iletişim araçlarıdır. Bu kitle iletişim araçları arasında en yaygın kullanılanlar kısaca “medya” olarak adlandırdığımız radyo gazete ve televizyondur. Bu enformasyonun dolaşımını sağlayan enformasyon biçimi ise haberdur (Tosun, 2012:174). Kitle iletişim araçlarının en temel işlevi haber vermedir. Gazeteciliğin alt yapısını oluşturan, endüstri teknolojisini temsil eden sayılan mekanik araçlar yanında, belki üzerinde en çok durulması, söz edilmesi gereken, bu araçları çalıştıran fikir işçilerinin ürettikleridir. İşte bu fikir işçilerinin ürettikleri olgu ise haberdur. Daha öz bir deyişle gazetecilik yapmaktır. Gazetecilikte rol oynayan araçlar ve içerikler kişilerin, toplumun dikkatini çekmektedir. Haber olarak aktarılan olaylar ne kadar saptırılmış, sıradanlaştırılmış olsa da okuyucuların/izleyicilerin bunları denetleme olanağı yoksa olaylar düşüncelerinde kitle iletişim araçlarından alındığı gibi yer edinmektedir. Bu yönden haberlerin toplumsal bir olgu şeklinde değerlendirilip, irdelenmektedir (Tokgöz, 1991: 8-10). Ancak kitle iletişim araçlarının haber ve bilgi vermenin yanında farklı işlevleri de bulunmaktadır.

Sean MacBride tarafından hazırlanan (1993) “*Birçok Ses Bir Tek Dünya*” isimli rapor, küresel dünyada enformasyon düzeni konularında öneri ve çalışmaları içeren en kapsamlı ilk resmi belgedir. Kitle iletişim araçlarının özellikleri ve kullanılabilmesi için alanlar hakkında bilgiler de veren bu raporda, kitle iletişim araçlarının kabul görmüş en yaygın işlevinin haberdar etme yani habercilik olduğu belirtilmiştir. Dünya nüfusunun büyük bir kısmını oluşturan çocukların da haber gibi bilgilendirici medya iletileri içinde sunulması önemlidir. Ancak medyanın çocuklara ve çocukların gelişimine yönelik sorumluluklarının bilincinde olup olmadığı başlı başına bir inceleme ve araştırma konusudur. Haber profesyonellerinin çocuğun özne olduğu haber içeriklerinde mesleki etik unsurlarına ekstra dikkat etmeleri gerekmektedir.

Etik kavramı, insan davranışlarını ahlaki kurallar çerçevesinde inceleyen ahlak bilimi anlamına gelmektedir. Gazetecilik söz konusu olduğu zaman

“gazetecilik ahlakı, meslek ilkeleri, davranış kodları, gazetecilik deontolojisi ve gazetecilik etik kodları” gibi isimlerle çağrışımlarda bulunan bu kodlar gazetecilik mesleğinin düzenlenmesine ilişkin davranış kurallarını ifade etmektedir. Gazetecilik etiği bu bağlamda hem uyulması gereken normları hem de gazeteciliğin ahlak kurallarının incelenmesini kapsamaktadır (Uzun, 2007: 11-12). Gazetecinin sahip olduğu değer yargıları, haberde görülen etik ihlallerin ardındaki sebeplerden biri olabilmektedir. Örneğin çocuğun “suçlu veya mağdur” olarak yer aldığı haberlerde, çocuğun kimlik bilgilerinin herhangi bir şekilde ifşa edilmemesi gerektiği genel kabul gören etik kodlardandır. Fakat gazeteci haberi kendi değer yargıları ile ele alması, etik ihlallerin ortaya çıkmasına zemin oluşturabilmektedir. Dolayısıyla habere konu olan çocuk ya da ailesi, sosyal çevresi maddi ve manevi bir zararla karşılaşabilmektedir (Fırat, 2016: 823).

Çocukların ele alındığı ve çocuklara yönelik en ayrıntılı etik ilke Türkiye Gazeteciler Cemiyeti’nin kabul ettiği, Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesinde yer edinmiştir. *Gazetecinin Doğru Davranış Kuralları* isimli başlık altında çocuğa yönelik kurallar “Çocuk” alt başlığı ile düzenlenmiştir. “Çocuk” başlığı altında ifade edilenlere göre “Çocuklarla ilgili suçlarda, cinsel saldırılarda, sanık, tanık ya da mağdur (maktul) olsun, 18 yaşından küçüklerin açık isimleri ve fotoğrafları yayınlanmamalıdır” (Uzun, 2014: 156).

Sahip olduğu etki ve güç alanıyla kitle iletişim araçları çocuk konulu haberler söz konusu olduğunda duyarlı ve çocuğun haklarına saygı çerçevesinden yaklaşan bir tutum takınmalıdır. Çocukların özne olarak sunulduğu her türlü haberin üretiminde; haber dili, kullanılan fotoğraflar, çocuğun kimlik bilgileri dikkatli bir biçimde kullanılmalıdır. Bu durum göz önünde bulundurulmadığı takdirde üretilen haber yoruma açık hale gelerek yanlış düşüncelerin oluşmasına sebep olunabilir ve çocuk başta olarak geniş bir zaman diliminde toplumun genelinde zarar yol açabilir (akt: Arslan Duğan, 2016: 309). Fakat tarih boyunca olduğu gibi çocukları ilgilendiren olaylar ya da durumlar günümüzde de yetişkinler tarafından belirlenmekte ve bu konularla ilgili metinler yine yetişkinler tarafından oluşturulmaktadır. Neredeyse tüm insanlığın isteği bu metinlerde yer alan içerik temalarının ütopya kadar pozitif unsurlardan oluşması olsa da gerçek bu arzudan oldukça uzaktır. Her gün onlarca

şiddet haberiyle güne başladığımız hayatta çocuğa yönelik içeriklerin oluşturulması hassasiyet gerektirmektedir.

Kitle iletişim araçlarının hayatımıza girdiği dönemden itibaren etkileri iletişim araştırmalarının merak konusu olmuştur. Medya içeriklerinin psikolojik ve sosyolojik etkileri halen daha merak edilen konular arasında yer almaktadır. Özellikle kitle iletişim araçlarının modern çağda çoğunlukla savunmasız ve korunmaya muhtaç olarak görülen çocuk üzerindeki etkisi üzerine çok sayıda araştırma yapılmıştır. Etki araştırmalarının dışında çocukların medyada temsil ediliş şekliyle ilgili araştırmalar da çocuk konulu iletişim araştırmaları arasında önemlidir. Örneğin İngiltere’de 1998 yılında *Children’s Express* adlı gazete tarafından yapılan bir araştırmada, ulusal gazeteler bir hafta boyunca izlenmiş ve çocukların medyada yer alma şekliyle ilgili yedi kalıp yargı belirlenmiştir (Koman, 2018: 6):

1. ‘Mağdur çocuklar’: %31,5
2. ‘Şirin çocuklar’ (nedensiz görüntüler): %26,7
3. ‘Minik şeytanlar’ (şeytanlaştırılan çocuklar): %10,8
4. ‘Bu çocuklar bir harika’ (olağanüstü çocuklar): %9,7
5. ‘Aksesuar olarak çocuklar’ (yani, anne-babaların malı): %8,4
6. ‘Günümüz çocukları!’ (yetişkinlerin geçmişle ilgili nostalji duyguları): %7,5
7. ‘Minik melekler’ (asla yanlış yapmazlar): %5,4

Medyanın çocuğu temsil ederken kullandığı kalıp yargıların, toplumun onları görme biçimini şekillendirebileceği düşünüldüğünde çocuk odaklı haberciliğin uygulanabilirliğinin önemi artmaktadır. Bu araştırmada da Türk basınında yayınlanan haberlerde çocukların nasıl temsil edildiğini tespit etmek amaçlanmıştır.

2. Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışma, gazetelerde yayınlanan çocuk konulu haberlerin nasıl işlendiğini içerik analizi yöntemiyle ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada haber metinlerinin çocuk konusunda ön plana çıkan belirleyicilerini tespit etmek ve ortaya çıkarmak amacıyla çeşitli kodlar oluşturulmuştur. İncelemeye alınan gazeteler 1

Şubat 2020 ve 1 Mart 2020 tarihleri arasındaki Hürriyet, Sabah ve Sözcü gazeteleri olarak belirlenmiştir. Gazetelerin belirlenmesinde farklı ideolojik duruşta olmaları göz önünde bulundurularak; Hürriyet merkez gazete olarak, Sabah gazetesi merkez sağ temsilen, Sözcü gazetesi ise merkez solu temsilen seçilmiştir. Çalışmada medya iletilerinin tarafsız, sistematik ve niceliksel olarak incelenmesini sağlayan (Berelson, 1952:17) içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen gazetelerin tüm sayfaları taranarak, çocuk konulu haberlerin tamamı analize dahil edilmiştir. İncelenen gazetelerin ekleri, gazetelerdeki köşe yazıları ile ilan ve reklamlar ise araştırmaya dahil edilmemiştir. Dolayısıyla çalışma kapsam bakımından haber metinleri ile sınırlandırılırken, konu bakımından çocuk haberleri ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca çalışma süre bakımından 1 Şubat 2020 ile 1 Mart 2020 tarih aralığını kapsayan bir aylık süre ile sınırlandırılmıştır.

Çalışma kapsamında incelenen üç gazetede toplam 183 adet çocuk konulu haber, içerik analizi yöntemi kapsamında belirlenen kodlar (olumlu/olumsuz/nötr) çerçevesinde nicel ve nitel olarak incelenmiştir. Çalışmanın nicel boyutunda örneklemden elde edilen veriler sayı bakımından ele alınırken, nitel boyutta haberin yapısal özelliği bakımından kategorilere ayrılması sağlanmıştır.

Çalışmada temel olarak aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

- *Çocuk haberleri gazetede yer alıyor mu?*
- *Çocuk haberleri gazetelerin hangi sayfasında yer alıyor?*
- *Çocuklar basında nasıl temsil ediliyor?*
- *Çocuklar yazılı basında çocuk hakları gözetilerek mi temsil ediliyor?*
- *Çocuklar yer aldıkları haberlere hangi konumlarda sunulmaktadır?*
- *Çocuk konulu haberlere ne sıklıkla yer verilmektedir?*

3. Bulgular

3.1. Sözcü, Sabah ve Hürriyet Gazetelerinde Yayınlanan Çocuk Konulu Haberlerin İncelemesi

Bu çalışma kapsamında Sözcü, Hürriyet ve Sabah gazetelerinin 1 Şubat 2020 ile 1 Mart 2020 tarihleri arasında yayımlanan basılı gazeteleri incelenmiştir. Bu kapsamda bulunan gazetelerde çocuk konulu haberler içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Her bir gazeteden 30 sayı olmak üzere, toplam 90 gazete sayısı incelenmiştir. 90 gazete sayısı incelendiğinde 14 sayıda çocuk konulu herhangi bir haber bulunamamış ve 76 gazete sayısında toplam 183 haber tespit edilmiştir. Gazete ekleri araştırmanın dışında tutulmuştur.

Araştırma kapsamında, “Çocuk haberleri gazetede yer alıyor mu?”, “Çocuk haberleri gazetelerin hangi sayfasında yer alıyor?”, “Çocuklar basında nasıl temsil ediliyor?”, “Çocuklar yazılı basında çocuk hakları gözetilerek mi temsil ediliyor?”, “Çocuklar yer aldıkları haberlere hangi konularda sunulmaktadır?”, “Çocuk konulu haberlere ne sıklıkla yer verilmektedir?” sorularına yanıt aranmıştır. Araştırma kapsamında bulunan gazeteler incelendikten ve tarandıktan sonra tespit edilen olumsuz haberler; “Şiddet mağduru, kaza mağduru, cinsel istismar mağduru, fiziksel istismar mağduru, duygusal istismar mağduru, ihmal mağduru, terk edilme/evlatlık, sağlık mağduru, suç odağı, savaş mağduru ve doğal afet mağduru” olmak üzere, çocukların olumsuz haber içeriklerindeki sunumları gözetilerek toplam 11 kategori altında ele alınmıştır. Ayrıca gazetede habere verilen önemin tespiti için haberlerin kapladıkları alan ölçümü yapılmıştır.

Tablo 1. Sözcü Gazetesinde Yayınlanan Çocuk Konulu Haberlerin Dağılımı

No	Haberin Tarihi	Haberin Durumu (olumlu-olumsuz-nötr)	Haberin Başlığı	Haberi Konusu	Haberin Bulunduğu Sayfa	Haberin Kapladığı Alan
1	01.02.2020	Olumlu	İkiz satranççıların gurur veren başarısı	Spor	2	105 cm ²
2	01.02.2020	Olumsuz	Meryem için yardım çağrısı	Sağlık	2	77 cm ²
3	01.02.2020	Olumsuz	‘Babam annemi öldürüyor’ çığılığı anne kızı kurtaramadı	Polis-Adliye	3	416 cm ²
4	01.02.2020	Olumsuz	Üvey annenin çaydanlık iddiası	Polis-Adliye	3	98 cm ²
5	02.02.2020	Olumsuz	‘Saçı uzun’ diye öğrencisine şiddet uygulayan kadın öğretmen görevden	Polis-Adliye	3	182 cm ²

			alındı			
6	02.02.2020	Olumlu	Engin'in hedefi orkestralarda piyano çalmak	Kültür Sanat	22	46 cm ²
7	04.02.2020	Olumsuz	"Faslı tacizci gözü altında"	Polis-Adliye	3	168,75 cm ²
8	04.02.2020	Olumsuz	"İki aile arasındaki kavgada çocuk vuruldu"	Polis-Adliye	3	73,5 cm ²
9	04.02.2020	Olumsuz	Berkin Elvan' Güvenliğine gerekli özeni göstermediği' için kusurluymuş"	Siyaset	4	160 cm ²
10	05.02.2020	Olumsuz	Otobüs şoförü terör estirdi	Polis-Adliye	3	84 cm ²
11	06.02.2020	Olumsuz	Minik bebeği döven öğretmen tutuklandı	Polis-Adliye	15	176 cm ²
12	06.02.2020	Olumsuz	Sevgiliyle görüşürmeyen annesini hastanelik etti	Polis-Adliye	15	130 cm ²
13	07.02.2020	Olumlu	Renkli kupalarda Dalı'nın izleri...	Kültür Sanat	2	90 cm ²
14	07.02.2020	Olumlu	Hayal güçlerini bu kez çantalara yansıtacaklar	Kültür-Sanat	2	85 cm ²
15	07.02.2020	Olumsuz	Polis, arabasını çalan genci öldürdü	Polis-Adliye	3	120 cm ²
16	07.02.2020	Olumlu	Sınıfta gölge öğretmen dönemi	Eğitim	6	612 cm ²
17	07.02.2020	Olumlu	Öğrenciye özgü kişisel eğitim	Eğitim	6	264 cm ²
18	08.02.2020	Olumsuz	Cani baba, kızını erkek 'arkadaşı var' diye öldürdü	Polis-Adliye	3	229,5 cm ²
19	08.02.2020	Olumsuz	Kız çocukları çete kurdu	Polis-Adliye	3	135 cm ²
20	08.02.2020	Olumsuz	3 kardeş evlerinde yanarak can verdi	Kaza	3	71,5 cm ²
21	09.02.2020	Olumlu	Hira bebek ilacına kavuştu	Sağlık	2	78 cm ²
22	09.02.2020	Olumsuz	Annesine silah çeken babasını vurdu	Polis-Adliye	3	77 cm ²
23	10.02.2020	Olumsuz	Bir anne 3 kızıyla yanarak öldü, Yürek yakan facia	Kaza	13	224 cm ²
24	11.02.2020	Olumsuz	Minik Aybüke şofben gazından zehirlendi	Kaza	3	177 cm ²
25	11.02.2020	Olumsuz	Sinemaya diye çıktı cinayete kurban gitti	Polis-Adliye	3	45,5 cm ²
26	12.02.2020	Olumsuz	Egemen'i yaşatalım	Sağlık	2	140 cm ²

27	12.02.2020	Olumsuz	Gençlerin Yürek yakan çığılıkları	Polis-Adliye	3	492 cm ²
28	14.02.2020	Olumsuz	Arkadaşının boğazını kesti	Polis-Adliye	3	305,75 cm ²
29	14.02.2020	Olumsuz	Acılı babanın üst geçit isyanı: Başka çocuklar ölmesin	Kaza	3	104 cm ²
30	15.02.2020	Olumlu	Sadullah hayata müzikle tutundu	Kültür-Sanat	2	112 cm ²
31	15.02.2020	Olumlu	Duru'nun oyun arkadaşı buzağı	Yaşam-Aktüel	2	94,5 cm ²
32	15.02.2020	Olumlu	Farkındayım projesi etkinlikleri başlıyor	Sağlık	2	73,5 cm ²
33	15.02.2020	Olumsuz	40 günlük bebeği bıçakladı	Polis-Adliye	3	372 cm ²
34	15.02.2020	Olumsuz	Cani yeğen amcasını katletti	Polis-Adliye	3	48,75 cm ²
35	15.02.2020	Olumsuz	Bebeğe Kayyum	Polis-Adliye	3	105 cm ²
36	16.02.2020	Olumlu	Alkışlar milli kayakçı Sıla'ya	Kaza	2	2020 cm ²
37	16.02.2020	Olumsuz	Minik Eslem ilik nakli için yardım bekliyor	Sağlık	2	33 cm ²
38	16.02.2020	Olumsuz	Liseli genç kız nehirde araniyor	Polis-Adliye	3	45 cm ²
39	19.02.2020	Olumlu	Tarihi olayları resme dökerek sergi açtı	Kültür-Sanat	2	70 cm ²
40	19.02.2020	Olumsuz	Ekmek almaya çıktı 3 gündür haber yok	Polis-Adliye	3	90 cm ²
41	19.02.2020	Olumsuz	Azer'i ezene 7 yıl hapis	Kaza	3	126 cm ²
42	20.02.2020	Olumsuz	Öğrenciler deprem korkusundan okula gitmek istemiyor	Eğitim	5	101 cm ²
43	21.02.2020	Olumlu	Fakir'sen okula hafta sonu' gel	Eğitim	6	794 cm ²
44	21.02.2020	Olumlu	Uluslararası öğrenciler okuyacak	Eğitim	6	208 cm ²
45	22.02.2020	Olumsuz	Her iki evden birinde çocuklar beslenemiyor	Ekonomi	6	315 cm ²
46	25.02.2020	Olumsuz	Kayıp liselilerin sırrı	Polis-Adliye	3	310 cm ²
47	25.02.2020	Olumsuz	Hamza'yı AVM'ye bırakan anneye 2,5 ay hapis cezası	Polis-Adliye	3	91 cm ²
48	25.02.2020	Olumlu	Oyuncağına kavuşunca havalara uçtu	Kaza	14	56 cm ²
49	25.02.2020	Olumsuz	Müdür odasında dayak!	Polis-Adliye	14	70 cm ²

50	26.02.2020	Olumsuz	Ters yola girdi Berat'ı öldürdü	Kaza	3	236 cm ²
51	26.02.2020	Olumsuz	Lüks villada sır intihar	Polis-Adliye	3	35 cm ²
52	28.02.2020	Olumlu	Evden kaçan iki kız ailelerine teslim edildi	Polis-Adliye	3	55 cm ²
53	28.02.2020	Olumlu	10 yaşındaki mucit ada Türkiye'yi gururlandırdı	Eğitim	6	672 cm ²
54	29.02.2020	Olumsuz	Liseli genç kız intihara kalkıştı	Polis-Adliye	3	32 cm ²
55	29.02.2020	Olumsuz	Eşiyle tartıştı oğlu öldürdü	Polis-Adliye	3	32 cm ²
56	29.02.2020	Olumsuz	Engelli gence işkence davası asliye cezada	Polis-Adliye	3	71 cm ²
57	01.03.2020	Olumlu	Dila, neşesiyle hastalığını yendi	Sağlık	2	225 cm ²
58	01.03.2020	Olumlu	Dansta Türkiye'yi temsil edecek	Spor	2	91 cm ²
59	01.03.2020	Olumsuz	Buzdolabı yangın çıkardı çocuklar ölümden döndü	Kaza	3	240 cm ²

Sözcü gazetesinin incelenen 30 nüshasının 23'ünde toplam 59 çocuk konulu haber tespit edilmiştir. Bu haberlerin 40'ı olumsuz, 19'u olumludur. Olumlu konuların daha çok Spor, Kültür-Sanat ve Eğitim konularından oluştuğu gözlenmiştir. Gazetede, spor konulu 2 haber tespit edilirken, Kültür-Sanat; 5, Eğitim; 6, Yaşam-Aktüel; 1 olmak üzere toplamda 14 habere ulaşılmıştır. Çocukların haberlerde yer alma şeklinin belirlenmesi için oluşturulan kategorilerde Polis-Adliye, Kaza, Sağlık gibi konularda ise haberlerin gazetelerde konumlandırılma şeklinin genellikle olumsuz olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çocuk konulu haberlerin yer aldığı sayfaların genel olarak iç ve arka sayfalar yayımlandığı görülmüştür. Haberin yer aldığı sayfa ve gazetede kapladığı alan habere verilen öneme işaret ederken, okuyucunun da haberi ne denli önemli görüp görmeyeceği hususunda da belirleyici olmaktadır.

Bu bağlamda çocuk konulu haberlere gazetenin ilk sayfasında yer verilmemiş olması incelenen gazetesinin çocuk konusuna bakış açısını ortaya koymaktadır. Çocuk konulu haberlerin kapladıkları alanlar incelendiğinde ise en fazla alan kaplayan haberin "*Alkışlar milli kayakçı Sıla'ya*" (2020 cm²) başlıklı haber olduğu gözlenmiştir. Milli kayakçı Sıla Kara'nın telesiyeyden düşmek üzere olan çocuğun

hayatını kurtarmasını konu alan haber gazetede oldukça fazla alan kaplarken çocukların mağdur oldukları haberler gazetede daha az alan kaplamaktadır. Ayrıca "Fakir'sen okula hafta sonu gel" (794 cm²), "Sınıfta gölge öğretmen dönemi" (612 cm²) başlıklı haberlerin kapladıkları alanlarla ön plana çıkarıldıkları görülmüştür. Bu haberlere bakıldığında gazetenin muhalif duruşunun haber yapma süreçlerinde etkili olduğunu söylemek mümkündür. Söz konusu haberlerde toplumsal sorunlar görmezden gelinerek eğitim sistemi üzerinden iktidara yönelik eleştirel söylemlerde bulunmaktadır. Dolayısıyla Sözcü gazetesi mevcut ideolojik görüşünü çocuk konulu haberlerde de devam ettirerek, çocuğu özne değil nesne olarak konumlandırmaktadır.

59 haberden 28'inin Polis-Adliye konulu olduğu göz önünde bulundurulduğunda çocuk konulu haberlerin çocukların aleyhine veya çocukları olumsuz etkileyebilecek şekilde ele alındığını söylemek mümkündür.

Tablo 2. Hürriyet Gazetesinde Yayınlanan Çocuk Konulu Haberlerin Dağılımı

No	Haberin Tarihi	Haberin Durumu (olumlu-olumsuz-nötr)	Haberin Başlığı	Haberin Konusu	Haberin Bulunduğu Sayfa	Haberin Kapladığı Alan
1	01.02.2020	Olumsuz	Uzaklaştırma 'ya rağmen... Eski eş katliamı	Polis-Adliye	3	235 cm ²
2	02.02.2020	Olumsuz	'Saçın Neden uzun' dayağı	Polis-Adliye	3	157 cm ²
3	04.02.2020	Olumsuz	11 yaşındaki kıza metrobüste taciz	Polis-Adliye	3	116 cm ²
4	04.02.2020	Olumsuz	Alkollü sürücü dehşeti, üçü kardeş dört çocuğu ezdi	Kaza	24	250 cm ²
5	05.02.2020	Olumlu	Oğlu için kitap yazdı	Kültür-Sanat	2	85 cm ²
6	05.02.2020	Olumsuz	Otobüs mağandası	Polis-Adliye	3	200 cm ²
7	05.02.2020	Olumsuz	Dehşet evi	Polis-Adliye	3	396 cm ²
8	05.02.2020	Olumsuz	PKK/YPG Afrin'de okul ve camiye füze attı: 1 ölü 7 yaralı	Siyaset	11	88 cm ²
9	05.02.2020	Olumsuz	2 ayda 25 Bin kişi göç etti	Siyaset	15	357 cm ²
10	06.02.2020	Olumsuz	Zanlı Komşu	Polis-Adliye	3	701 cm ²

11	06.02.2020	Olumsuz	Kreşte Kâbus	Polis-Adliye	4	349 cm ²
12	07.02.2020	Olumsuz	Şırınga çikolata ölümleri Müdür ve Öğretmenlere ceza verildi	Polis-Adliye	15	171 cm ²
13	08.02.2020	Olumsuz	Gezmeye diyerek ölüme götürdü	Polis-Adliye	3	527 cm ²
14	08.02.2020	Olumsuz	Bunlar nasıl çocuk	Polis-Adliye	3	121 cm ²
15	09.02.2020	Olumsuz	Daha dikkatli ve mücadeleci olmalıyız	Sağlık	6	320 cm ²
16	09.02.2020	Olumsuz	Saldırgan babaya evlat kurşunu	Polis-Adliye	7	156 cm ²
17	09.02.2020	Olumlu	Babasının hocası 10 yaşındaki Ceyda	Kültür-Sanat	15	152 cm ²
18	10.02.2020	Olumlu	İnşaattaki yeteneği buldu	Magazin	2	185 cm ²
19	10.02.2020	Olumsuz	Yüreğimiz Yandı	Kaza	3	206 cm ²
20	10.02.2020	Olumsuz	Öğretmene ceza	Polis-Adliye	3	128 cm ²
21	11.02.2020	Olumsuz	Şofben faciası	Kaza	3	182 cm ²
22	11.02.2020	Olumlu	Mülteci çocuklara eğitim	Eğitim	9	52 cm ²
23	12.02.2020	Olumsuz	Sosyal medya bunu konuşuyor: Şeyma'da kendimizi gördük	Polis-Adliye	3	868 cm ²
24	12.02.2020	Olumsuz	O kurtuldu	Polis-Adliye	3	140 cm ²
25	12.02.2020	Olumsuz	Zehra'yı ölüme iten saldırgan uyuşturucudan tutuklandı	Polis-Adliye	3	108 cm ²
26	13.02.2020	Olumsuz	Babasının iddiası: Muhammed'i gömecekti	Polis-Adliye	3	171 cm ²
27	13.02.2020	Olumsuz	Hukukçuları ikiye bölen gerekçe Silah cinayete elverişli değil	Polis-Adliye	3	143 cm ²
28	14.02.2020	Olumsuz	1 Çocuk öldü, Hem buz hem bariyer	Kaza	3	132 cm ²
29	14.02.2020	Olumsuz	Bombaların altında hayat	Siyaset	15	364 cm ²
30	15.02.2020	Olumsuz	Tacizci memur kovuldu	Polis-Adliye	3	195 cm ²
31	15.02.2020	Olumsuz	Hastanedeki cinayet	Polis-Adliye	3	161 cm ²
91	16.02.2020	Olumlu	Slovenya kahramanı	Kaza	14	600 cm ²

32	17.02.2020	Olumsuz	Muhammed'in ölümünü DNA çözecek	Polis-Adliye	3	158 cm ²
33	17.02.2020	Olumsuz	Ares'ten acı haber	Polis-Adliye	3	85 cm ²
34	17.02.2020	Olumsuz	8'inde yaşlılıktan öldü	Sağlık	24	187 cm ²
35	18.02.2020	Olumlu	Geleceğin modeli	Magazin	2	90 cm ²
36	18.02.2020	Olumlu	Yüzde 90 görme engelli Helin İdil Özdemir: Bağımsızlık Hikâyesinin Peşindeyim	Eğitim	9	750 cm ²
37	19.02.2020	Olumlu	Tüm engellerini yendi hedef olimpiyatlar	Spor	4	178 cm ²
38	19.02.2020	Olumsuz	21'inci yüzyılın en kötü felaketi	Siyaset	10	600 cm ²
39	19.02.2020	Olumlu	Selva'nın savaş oyunu	Siyaset	13	357 cm ²
40	19.02.2020	Olumlu	'Kara' depremde gitti, yerine 'ŞÖVALYE' GELDİ	Yaşam-Aktüel	16	252 cm ²
41	20.02.2020	Olumlu	Türkiye 'Felsefeci' Atakan'ı konuşuyor	Eğitim	12	1050 cm ²
42	21.02.2020	Olumsuz	Bu nasıl vicdan	Polis-Adliye	3	598 cm ²
43	21.02.2020	Olumsuz	16'lık Genç Dehşet Saçtı	Polis-Adliye	3	113 cm ²
44	21.02.2020	Olumsuz	Atakan için MEB devrede	Eğitim	15	110 cm ²
45	22.02.2020	Olumlu	10 yaşındaki Atakan üzerinden Türkiye eleştirisi	Eğitim	5	650 cm ²
46	22.02.2020	Olumlu	Çadırkent'in çocukları ilham oldu	Ekonomi	7	1044 cm ²
47	22.02.2020	Olumlu	MEB'den Atakanlara Beş Aşamalı Eğitim	Eğitim	14	220 cm ²
48	24.02.2020	Olumsuz	İkranur'dan geriye biberonu kaldı	Kaza	3	128 cm ²
49	24.02.2020	Olumsuz	O babaya 45 yıl hapis	Polis-Adliye	3	80 cm ²
50	25.02.2020	Olumsuz	Yine aynı bahane	Polis-Adliye	3	390 cm ²
51	25.02.2020	Olumsuz	Müdürün odasında veli dayacağı	Polis-Adliye	3	160 cm ²
52	25.02.2020	Olumlu	Kavuştular	Kaza	4	240 cm ²
53	25.02.2020	Olumsuz	Elektra okuyabilirse doktor olmak istiyor	Eğitim	11	283 cm ²
54	25.02.2020	Olumsuz	Elazığ'da buruk başlangıç	Eğitim	11	210 cm ²
55	26.02.2020	Olumsuz	Çirkin saldırı cezasız kalmadı	Eğitim	3	110 cm ²

56	26.02.2020	Olumsuz	Ölüm karşı şeritten geldi	Kaza	3	75 cm ²
57	26.02.2020	Olumsuz	Hastanedeki kreşte panik	Sağlık	4	63 cm ²
58	26.02.2020	Olumlu	Savaş oyunu mutlu sonla bitti	Siyaset	10	253 cm ²
59	27.02.2020	Olumsuz	17 yaşındaki Okan elektrikli scooter'ın altında kaldı ilk ölüm	Kaza	3	378 cm ²
60	27.02.2020	Olumsuz	Daha 17'sindeydi... Sokak tartışmasında öldü	Polis-Adliye	3	60 cm ²
61	27.02.2020	Olumsuz	İğrenç paylaşımına soruşturma	Polis-Adliye	3	128 cm ²
62	27.02.2020	Olumsuz	7 Bin 330 Çocuk koruyucu aile yanında	Polis-Adliye	15	117 cm ²
63	28.02.2020	Olumsuz	Metroda Taciz Kamerada Yuh	Polis-Adliye	3	80 cm ²
64	29.02.2020	Olumsuz	Annesiyle tartışan babasını öldürdü	Polis-Adliye	3	98 cm ²
65	01.03.2020	Olumsuz	Öğrencilere taciz iddiasına gözaltı	Polis-Adliye	6	180 cm ²
66	01.03.2020	Olumlu	300 Ameliyat sonra su içti	Sağlık	22	289 cm ²

Hürriyet gazetesinin incelenen 30 sayısının 28 sayısında toplam 67 çocuk konulu haber tespit edilmiştir. Bu haberlerin 50'si olumsuz, 17'si olumludur. Sözcü gazetesinde olduğu gibi Hürriyet gazetesinde de olumlu haberler büyük kısmı Kültür-Sanat, Eğitim, Spor başlıklı konular altında toplanmıştır. Ancak gazetenin bir önce incelenen gazeteden farklı olarak Magazin ve Ekonomi konularında da çocuğu, olumlu bir söylemle haberlerde konumlandırıldığı tespit edilmiştir. Ana akım medyayı temsilen örnekleme dahil edilen Hürriyet gazetesinde çocuk konulu haberlerin gazetede kapladıkları alanlar incelendiğinde "*Türkiye Felsefeci Atakan'ı konuşuyor*" (1050 cm²) ve "*Çadırkent'in çocukları ilham oldu*" (1044 cm²) başlıklı haberlerin en fazla alana sahip oldukları görülmüştür. Olumlu haber kategorisinde yer alan haberlere olumsuz haberlerden daha fazla alanın verilmiş olması çocukların toplumsal yaşamda karşı karşıya oldukları sorunların ne derece önemsendiğini ortaya koymaktadır.

Hürriyet gazetesinde incelenen süre aralığında yayımlanan çocuk konulu haberler, Sözcü gazetesi ile benzer şekilde ağırlıklı olarak (32 haber) Polis-Adliye

kategorisinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum çocuğun kitle iletişim araçlarının temel yayın organlarından biri olan gazetede nasıl konumlandırıldığını ortaya koymaktadır. Geleceğimizi emanet ettiğimiz yarının yetişkinleri çocukların basında yer alabilmesi için olumsuz koşulların nesnesi olması gerekmektedir. Olumlu durumlar ise büyük bir alanda yayınlanarak “olması gereken durum” şeklinde sunulup, olumsuz durumların her biri ise küçük alanlarda, göz ardı edilmesi gerekiyormuşçasına sayfa aralarına gizlenmektedir.

Tablo 3. Sabah Gazetesinde Yayınlanan Çocuk Konulu Haberlerin Dağılımı

Sıra	Haberin Tarihi	Haberin Durumu (olumlu-olumsuz-nötr)	Haberin Başlığı	Haberi Konusu	Haberin Bulunduğu Sayfa	Haberin Kapladığı Alan
1	01.02.2020	Olumsuz	Katliam Yolculuğu	Polis-Adliye	3	322 cm ²
2	01.02.2020	Olumlu	“Sayenizde hayata tutundum sizi nasıl unuturum”	Yaşam-Aktüel	9	288 cm ²
3	02.02.2020	Olumsuz	Yem karma makinesi can aldı	Kaza	3	173 cm ²
4	02.02.2020	Olumlu	Efe'nin ağlatan mektubu	Yaşam-Aktüel	4	414 cm ²
5	02.02.2020	Olumlu	Edirne'den Ardahan'a tek yürek	Yaşam-Aktüel	4	85 cm ²
6	02.02.2020	Olumsuz	Geçinemeyince kızını yuvaya verdi	Ekonomi	14	598 cm ²
7	04.02.2020	Olumsuz	İşte Esad'ın vahşeti	Siyaset	11	50 cm ²
8	05.02.2020	Olumlu	Ahmet için ilk adım atıldı	Sağlık	13	182 cm ²
9	05.02.2020	Olumsuz	YPG Afrin'de Okulu hedef aldı	Siyaset	15	63 cm ²
10	06.02.2020	Olumsuz	Afyonkarahisar'daki kar yağışı alkali çıktı	Sağlık	11	75 cm ²
11	06.02.2020	Olumsuz	Küçük Berkay okulda dolabın altında kaldı	Kaza	22	95 cm ²
12	07.02.2020	Olumsuz	“İnsanlara artık nasıl güveneyim”	Polis-Adliye	5	432 cm ²
13	07.02.2020	Olumsuz	En küçük yaralının durumu iyi	Kaza	13	55 cm ²
14	08.02.2020	Olumsuz	3 kardeş yangında can verdi	Kaza	3	72 cm ²
15	08.02.2020	Olumsuz	Sevgilisi var diye kızını öldürdü	Polis-Adliye	4	176 cm ²
16	09.02.2020	Olumsuz	Erkek arkadaşı yoktu cinayetin altında başka sebep var	Polis-Adliye	4	306 cm ²

17	09.02.2020	Olumlu	Dilara'nın imdadına ekipler yetişti	Sağlık	16	55 cm ²
18	10.02.2020	Olumsuz	Anne ve 3 çocuğu yangında can verdi	Kaza	3	312 cm ²
19	10.02.2020	Olumsuz	ABD'de yangın faciası: anne ve 6 çocuğu öldü	Kaza	22	90 cm ²
20	11.02.2020	Olumsuz	Rus savaş uçakları köyü bombaladı: 6'sı çocuk 30 ölü	Siyaset	12	221 cm ²
21	12.02.2020	Olumsuz	Neredesin Gamze?	Polis-Adliye	3	75 cm ²
22	12.02.2020	Olumlu	Semanur'un okul hasreti bitti	Eğitim	7	552 cm ²
23	12.02.2020	Olumsuz	Tampon parçasından yakalandı	Kaza	20	267 cm ²
24	13.02.2020	Olumsuz	Göç yolunda çocuklar soğuktan ölüyor	Siyaset	11	752 cm ²
25	13.02.2020	Olumsuz	Buz, Hız, Facia	Kaza	13	230 cm ²
26	13.02.2020	Olumsuz	Yanlış tedaviye 2 milyonluk tazminat	Polis-Adliye	20	360 cm ²
27	14.02.2020	Olumsuz	16 yaşındaki 2 çocuk ağabeylerini öldürdü	Polis-Adliye	8	176 cm ²
28	14.02.2020	Olumsuz	8 yaşındaki Elif Naz trafik kazasında öldü	Kaza	8	36 cm ²
29	16.02.2020	Olumsuz	İnsanlık Düşmanı Esad'ın ordusu gözünü çadır kamplara dikti	Siyaset	13	437 cm ²
30	17.02.2020	Olumsuz	5 kazada 7 Ölüm	Kaza	3	40 cm ²
31	18.02.2020	Olumlu	Otizmlili oğlu için şarkı yazdı	Kültür-Sanat	2	414 cm ²
32	18.02.2020	Olumlu	Engel insanın kafasındadır	Yaşam-Aktüel	3	182 cm ²
33	18.02.2020	Olumlu	'Annesizlik çok zor' diyen Hatice'yi ağlatan ziyaret	Yaşam-Aktüel	13	564 cm ²
34	18.02.2020	Olumsuz	Hayat kurtardı kalpleri kazandı	Yaşam-Aktüel	20	252 cm ²
35	19.02.2020	Olumsuz	Baba yüreği buna nasıl dayansın	Kaza	8	540 cm ²
36	19.02.2020	Olumlu	Devlet baba takip etti minik kız okullu oldu	Eğitim	20	298 cm ²
37	20.02.2020	Olumsuz	Ares'in kalbi durdu	Polis-Adliye	2	155 cm ²
38	20.02.2020	Olumsuz	İdlib'de çocuklar donarak ölüyor	Siyaset	13	840 cm ²
39	20.02.2020	Olumlu	Eğitimle hayata tutundu	Eğitim	17	120 cm ²
40	20.02.2020	Olumlu	İnsana Dokunan Robot Takımı	Bilişim-Teknoloji	17	100 cm ²
41	21.02.2020	Olumlu	Dede-torunun okuma aşkı	Kültür-Sanat	2	153 cm ²

42	21.02.2020	Olumsuz	Çöp kamyonunda mucize bebek	Polis-Adliye	3	352 cm ²
43	23.02.2020	Olumsuz	Babaanne ve 2 torunu yangında öldü	Kaza	3	75 cm ²
44	25.02.2020	Olumlu	Anılarını öğrencilerle paylaştılar	Eğitim	2	272 cm ²
45	25.02.2020	Olumsuz	14 yaşındaki kız çocuğunu istismar eden sanığa 30 yıl hapis	Polis-Adliye	4	99 cm ²
46	25.02.2020	Olumlu	Bir hayali vardı sınır, engel tanımadı başardı	Eğitim	12	1200 cm ²
47	25.02.2020	Olumsuz	8 çocuğundan 4'üde yuvadaydı	Kaza	12	258 cm ²
48	26.02.2020	Olumlu	8 yaşında matematikte dünya birincisi oldu	Eğitim	2	400 cm ²
49	26.02.2020	Olumsuz	O aile destek bekliyor	Ekonomi	3	98 cm ²
50	27.02.2020	Olumlu	Liseli Melis zekâya dokundu	Eğitim	8	80,5 cm ²
51	27.02.2020	Olumsuz	6 günlük kaçış son buldu	Polis-Adliye	9	238 cm ²
52	27.02.2020	Olumsuz	Beyin felci geçiren Efe yardım bekliyor	Sağlık	9	108 cm ²
53	27.02.2020	Olumlu	Selva'nın mutluluğu her şeye değer	Siyaset	10	126 cm ²
54	27.02.2020	Olumsuz	Başkale'de ölü sayısı 10'u buldu	Kaza	15	84 cm ²
55	28.02.2020	Olumsuz	Trafikte tartıştığı kadının başörtüsüne saldırdı	Polis-Adliye	3	99 cm ²
56	28.02.2020	Olumsuz	Katillerin Topçu Atışında 3'ü çocuk 4 sivil öldü	Siyaset	13	80 cm ²
57	29.02.2020	Olumsuz	Narin bedeninde ağır yük taşıyor	Sağlık	2	352 cm ²

Sabah gazetesini incelenen 30 nüshasının 25'inde toplam 57 çocuk konulu haber tespit edilmiştir. Bu haberlerin 39'u olumsuz, 18'i olumludur. Sabah gazetesinde de diğer gazetelerde olduğu gibi çocuk konulu haberlerin büyük kısmı olumsuz tema ile sunulmuştur. Bu haberlerin 12'si Polis-Adliye, 14'ü ise kaza kategorisinde yayınlanmıştır. Çocuğa dair suç odaklı ya da sağlık koşullarını olumsuz etkileyen durumların dışında haberler basında dikkat çekmemektedir.

Çocuklar medyada sıklıkla suçlu ya da mağdur olarak yer almaktadırlar. Ancak çocukların mağduriyetlerine ilişkin haberler sayıca fazla olmasına rağmen haberlerin kapladıkları alanlar sınırlıdır. Merkez sağı temsilen örnekleme dahil edilen

Sabah gazetesinde incelenen tarih aralığında çocuk konulu haberler içerisinde gazetede en fazla alan ayrılan haberlerin "*İdlid'de çocuklar donarak ölüyor*" (840 cm²) ve "*Göç yolunda çocuklar soğuktan ölüyor*" (752 cm²) başlıklı haberler olduğu görülmüştür. Gazetelerin haber yapma süreçlerinde ideolojik yaklaşımların önemli etkisi olduğu bilinmektedir. Sabah gazetesinde yer alan çocuk konulu haberlerde ülkemizdeki çocukların maruz kaldıkları sorunlar yerine, en fazla alanın mülteci çocuklara ilişkin haberlere ayrılmış olması, gazetenin merkez sağı temsil etmesi dolayısıyla iktidar yanlısı duruşunun göstergesidir. Ülkemizde yer alan çocukların yaşadıkları olumsuz durumların satır aralarına saklanması, gazetenin ideolojisi doğrultusunda "kötünün yok sayılması" şeklinde de okunabilir.

İncelenen 3 gazetede yer alan haberlerin kategorize edildiği konuların rakamsal dağılımı Tablo 4'de yer almaktadır. Tabloda bulunan veriler genel olarak incelendiğinde de Polis-Adliye haberlerinde konumlandırılan çocuk içerikli haberlerin oranının %39,3 olduğu görülmektedir. Bu rakamı 17,5 ile kaza konulu haberler takip etmektedir. Bilişim-Teknoloji, Magazin, Spor, vb. konulu haberlerin ise yok denecek kadar az olduğu yine elde edilen bulgular arasında yer almaktadır. Gelişimin, eğitimin öznesi olması gereken nüfusun en önemli paydasını oluşturan çocuklara yönelik oluşturulan bu olumsuz tablonun somutlaştırıldığı temel içeriklerin başında gelen haberlerdeki mevcut durum ne yazık ki kaygı uyandırmaktadır.

Tablo 4. Çocuk Konulu Haberlerin Gazetelerde Toplam Dağılımı

Haber Konuları	Sözcü	Hürriyet	Sabah	Toplam	Oran %
Polis-Adliye	28	32	12	72	39,3
Kaza	9	9	14	32	17,5
Sağlık	6	4	5	15	8,2
Siyaset	1	6	8	15	8,2
Eğitim	6	9	7	22	12
Ekonomi	1	1	2	4	2,2
Yaşam-Aktüel	1	1	6	8	4,5
Magazin	-	2	-	2	1,1
Kültür-Sanat	5	2	2	9	4,9
Spor	2	1	-	3	1,6
Bilişim-Teknoji	-	-	1	1	0,5
Toplam	59	67	57	183	100

Tablo 5. Çocuk Konulu Haberlerin İçeriği

	Sayı	Oran %
Olumlu	54	29,5
Olumsuz	129	70,5
Toplam	183	100

Tablo 5'e bakıldığında incelenen gazetelerde tespit edilen haberlerin 129'unun olumsuz, 54'ünün olumlu olduğu görülmektedir. Gazetelerin incelendiği 30 günlük süre zarfında çocuğun özne ya da nesne olarak konumlandırıldığı haberlerin %70,5'inin olumsuz konulu olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun Türkiye'de en çok okunan üç gazeteden elde edilen verilerden oluştuğu düşünüldüğünde tespit, Türkiye basınına temsil ettiğini söylemek mümkündür. Çocukların pozitif yani olumlu ele alındığı haber içeriklerinin artırılması gerektiği aşikardır.

Tablo 6. Gazetelere Göre Çocuğun Cinsiyeti

	Kız	Erkek	Belirtilmemiş
Sözcü	24	25	11
Hürriyet	25	31	9
Sabah	22	24	12
Toplam	71	80	32

Tablo 6.'da çocuk konulu haberlerin gazetelere göre cinsiyet dağılımı verilmiştir. Buna göre Sözcü gazetesinde haberlerin 24'ünde kız çocukları, 25'inde erkek çocukları yer almış 11 haberde ise cinsiyet belirtilmemiştir. Hürriyet gazetesinde yer alan haberlerde 25 kız çocuğu, 31 erkek çocuğu, 9 haberde ise cinsiyetin belirtilmediği görülmüştür. Sabah gazetesinde ise 22 kız çocuğu, 24 erkek çocuğu tespit edilmiş 12 haberde ise cinsiyet belirtilmediği gözlenmiştir. Bu bağlamda gazetelerin çocuklara cinsiyet bakımından nicel olarak dengeli bir alan sunduğu ifade edilebilir.

Tablo 7. Olumsuz Habere Konu Olan Çocuğun Durumu

Çocuğun durumu	Sayı	Oran %
Şiddet mağduru	24	18,8
Kaza mağduru	29	22,8
Cinsel istismar mağduru	8	6,2
Fiziksel istismar mağduru	10	7,8
Duygusal İstismar Mağduru	4	3,1

İhmal mağduru	11	8,6
Terk edilme/ evlatlık	4	3,1
Sağlık mağduru	10	7,8
Suç odağı	13	10,1
Savaş mağduru	11	8,6
Doğal afet mağduru	4	3,1
Toplam	129	100

Tablo 7'ye bakıldığında incelenen gazetelerden elde edilen bulgulara göre çocukların olumsuz olarak konumlandırıldığı haberlerde nasıl sunulduğu görülmektedir. Sözcü, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde saptanan 129 olumsuz haberde çocukların; 29 kaza mağduru, 24 şiddet mağduru, 13 suç odağı, 11 ihmal mağduru, 11 savaş mağduru, 10 fiziksel istismar mağduru, 10 sağlık mağduru, 8 cinsel istismar mağduru, 4 duygusal istismar mağduru, 4 doğal afet mağduru, 4 terk edilme/evlatlık konularında yer aldığı tespit edilmiştir. Tabloya bakıldığında da görüleceği gibi çocukların yer aldığı olumsuz içerikli haberlerin %22,8'inde çocukların kaza mağduru olduğu gözlenmiştir. Yine haberlerin %18,8'inde ise çocukların şiddet mağduru olarak konumlandırıldığı elde edilen bulgular arasındadır.

SONUÇ

Günümüzde medyada yer alan ve hızlıca tüketilen içerikler, haberin okunurluğu ve izlenirliği açısından haber değeri kıstasında değerlendirilmektedir. Bir haberin okunurluğu ise ilginçliği ile doğru orantılı değerlendirilmektir. Ticari bir yapılanma olan medya kuruluşları, kâr marjı gözeterek ürettiği içerikleri çoğu zaman bu ölçütler çerçevesinde şekillendirmektedir. Bu süreçte habere konu olan kişi ve yakınlarının yaşantısı olumsuz ölçüde etkilenebilmektedir. Özellikle suç odağı ya da mağdur olarak haberlere konu olan çocukların bu haberler ile medyada yer alması sonuçları kestirilemeyen pek çok olumsuz durumu beraberinde getirebilmektedir.

Bu çalışmada yazılı basında çocuk konulu haberlerin ele alınış biçimlerini tespit etmek amaçlanmıştır. İncelemeler sonucunda; Sözcü, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde 01 Şubat 2020- 01 Mart 2020 tarih aralığında çocuk konulu 183 haber tespit edilmiştir. Gazetelerde saptanan haberler *olumlu*, *olumsuz* ve *nötr* olarak sınıflandırılmıştır. İncelenen gazetelerde elde edilen verilere göre çocuk konulu haberlerin 76'sı 3. sayfa haberi ve 23'ü 2. sayfa haberi olarak verilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen 90 gazete nüshasının 1. sayfasında sadece 3 habere rastlanmış ve bu haberlerin sayfanın alt kısmında yer aldığı görülmüştür.

Çalışma süresince elde edilen çocuk konulu haberlerin 129'unun olumsuz, 54'ünün olumlu olduğu gözlenmiştir. İncelenen gazetelerde yayınlanan çocuğu konu edinen haberlerin içeriğine bakıldığında ise; Sözcü gazetesinde 40'ı olumsuz, 17'si olumlu olmak üzere toplam 57 haber tespit edilmiştir. Sayıca en fazla çocuk konulu haberin saptandığı Hürriyet gazetesinde, 50 olumsuz ve 17 olumlu toplam 67 haber yayınlanmıştır. Sabah gazetesinde ise 39'u olumsuz 18 olumlu nitelikte olan toplam 57 haber tespit edilmiştir. Gazetelerde yer alan çocuk konulu haberlerde nötr nitelikte herhangi bir haber tespit edilmemiştir. Haberlere konu olan çocukların olumlu olarak konumlandırıldığı konuların çoğunlukla eğitim ve kültür-sanat olduğu gözlenmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen Sözcü, Hürriyet ve Sabah gazetelerinden elde edilen verilerin olumlu, olumsuz ve nötr olarak sınıflandırılmasının ardından olumsuz nitelikteki haberler kategorileştirilmiştir. Buna göre; Sözcü, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde saptanan 129 olumsuz haberde; 29 kaza mağduru, 24 şiddet mağduru, 13 suç odağı, 11 ihmal mağduru, 11 savaş mağduru, 10 fiziksel istismar mağduru, 10 sağlık mağduru, 8 cinsel istismar mağduru, 4 duygusal istismar mağduru, 4 doğal afet mağduru, 4 terk edilme/evlatlık mağduru durumunda çocuğun özne konumunda sunulduğu saptanmıştır.

Haberler çocuk istismarına yönelik incelendiğinde ise Sözcü gazetesinde; 1 cinsel istismar mağduru, 6 fiziksel istismar mağduru çocuğun konu edinildiği toplam 7 habere rastlanmıştır. Hürriyet gazetesinde ise çocukların; haberlerin 5'inde cinsel istismar mağduru, 3'ünde fiziksel istismar mağduru, 3'ünde ise duygusal istismar mağduru olarak konumlandırıldığı gözlenmiştir. Sabah gazetesinde olumsuz içeriklerde yer aldığı tespit edilen çocukların; 1 haberde cinsel istismar, 1 haberde fiziksel istismar ve 1 haberde de duygusal istismar mağduru olarak konumlandırıldığı saptanmıştır. Toplam 183 haberin 21'inde cinsel, fiziksel ve duygusal istismar haberinin bulunduğu görülmektedir.

2010 yılında Mazlumder, *Aralık Ayı İnsan Hakları İhlalleri Raporu*'nda çocukların çoğunlukla cinayet, cinsel istismar, şiddet mağduru gibi sebepler ile bir

habere konu olduğunu ve yalnızca bu sebepler bağlamında haberin öznesi konumunda bulunabildiğine işaret etmiştir (Tutar, 2014: 5762). Benzer bir başka çalışma da 2011 yılında Doğrucan ve Yıldırım tarafından yapılmıştır. Çalışma sonucunda gazetelerde çocukların sunumunun yeterli olmadığı ve bu haberlere 1. sayfada neredeyse hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. 2020 yılında yapılan bu çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. İncelenen süre zarfında 90 gazete nüshasının tamamında çocuk konulu haberlere 1. sayfada hiç yer verilmediği gözlenmiştir. Ve çocukların gazetelerde en çok polis-adliye ve kaza haberlerinde haberin öznesi olarak (olumsuz) konumlandırıldığı tespit edilmiştir.

Aynı zamanda yine incelenen çocuk konulu haberlerden olumlu olanlara gazetelerde geniş bir yer verilirken, olumsuz konuların çok olmasına rağmen küçük bir alanda sunulduğu gözlenmiştir. Haberlerin kapladığı alanlar, gazetenin konuya verdiği önemi göstermektedir. McCombs ve Shaw'ın (1972: 177) ifade ettiği gibi, basın toplum nezdinde ortaya çıkan konu veya olaylardan bazılarını seçerek ağırlık vermekte, izleyici için taşıdığı görece önemi vurgulamaktadır. Medya bu açıdan topluma ne düşünmesi gerektiğini anlatmak şeklinde değil, ne hakkında düşünmesi gerektiğini anlatmak biçiminde ortaya çıkmaktadır (akt: Arklan, vd., 2015: 784). Bu bağlamda çocukların sosyal hayatta yaşadıkların olumsuzlukların incelenen gazeteler açısından yeterince önemli olmadığını mevcut haberlerin kapladıkları alanlara bakarak söylemek mümkündür.

Medyanın bireyler üzerindeki etkisi üzerine yapılan araştırmalar (Gerbner, vd., 2002; McCombs ve Reynolds, 2002; Shanahan ve Morgan, 2000), kitle iletişim araçlarının hayatlarımızda yadsınamayacak izleri olduğuna işaret etmektedir. Burada üzerinde durulması gereken nokta çocukların yetişkinlere yönelik medya içeriklerine maruz kaldığı gerçeğidir. Zira *Çocukluğun Yokoluşu* isimli çalışmasında Neil Postman (1995), yetişkinler ve çocuklar arasındaki çizginin aşındığını belirtmiştir. 1995 yılından 2020 yılına kadar geçen 25 yıllık süre boyunca iletişim araçlarında yaşanan gelişmelerin iletişimin içeriğine de yansdığı düşünüldüğünde günümüzde böyle bir çizgiden söz etmek imkansızdır. Nitekim Sine Nazlı ve Sarı (2019), *Kitle İletişim Araçlarının Çocukların Algısına Etkisi: 15 Temmuz Örneği* isimli çalışmalarının sonucunda çocukların kitle iletişim araçlarından etkilendiklerini tespit

etmiştir. Çocukların haberlerin öznesi durumunda konumlandırıldıkları medya içeriklerini okuyup/izledikleri zaman bu içeriklerin sadece olumsuz olaylardan meydana geldiğinin farkında oldukları bir gerçektir.

Bunu tespit etmek amacıyla Şeker ve Sine (2013) 174 çocuğa “*Haber nedir?*” şeklinde bir soru yönelterek, haberin resmini yapmalarını istemişlerdir. Çalışmanın sonucunda çocukların bilişsel düzeyde haberlerden büyük ölçüde olumsuz etkilendikleri, resimlerin sadece 9’unun olumlu olarak yapıldığı tespit edilmiştir. Çocukların kitle iletişim araçlarında kendilerini şiddet ve istismarın öznesi olarak görmeleri, tehlikede oldukları ve dünyaya karşı tetikte olmaları gerektiği hissini pekiştirmektedir. Gerbner’in *Acımasız Dünya Sendromu* adını verdiği bu durum (Çığ, 2018:14), çocukların ne denli bilişsel bir süreçten geçerek hayata tutunmaya çalıştıklarına işaret etmektedir. Oysa bilgilendirip haberdar ettiği kadar eğitici işlevi de bulunan kitle iletişim araçlarının çocuk odaklı bir habercilik anlayışı benimseyerek, çocukların daha güvende ve huzurlu hissettiği bir dünyanın parçası olabilmesine destek olması gerekmektedir. Çalışmadan elde edilen verilere bakıldığında medya profesyonelleri ve araştırmacılarının birlikte düzenlemeler yaparak, düzenlemelerin yayın politikalarına kazandırılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

ARSLAN, Ümit; AKDAĞ, Mustafa; AKGÜL, Mahmut (2015). Nevruz Bayramı'nın Algısal Dönüşümü: Türk Basını'nda Nevruz Algısı, *Journal of International Social Research*, Vol. 8 Issue 39, p.779-792.

ARSLAN, Aynur ve DUĞAN, Özlem (2016). Suça Yönelmiş Çocukların Medyada Temsili: Bir Alan Araştırması, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 4(1), s.303-325.

BERELSON, Bernard (1952). *Content Analysis in Communication Research*, Glencoe: Free Press, Glencoe.

ÇIĞ, Ünsal (2018). Neoliberal Dönemde Medyanın Dönüşümü ve Gerbner’i Yeniden Düşünmek, *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 29: 1-20.

DİLBER, Fadime (2012). Seçmenlerin Kitle İletişim Araçlarından Aldığı Siyasal İçerikli Bilgilerden Etkilenme Düzeyi: Karaman İli Seçmenleri Üzerine Bir

- Alan Araştırması, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 1(4), s.83-105.
- ELKİN, Frederick (1995). Çocuk ve Toplum, (Çev: Nazife Güngör) Ankara: Gündoğan Yayınları.
- ERTÜRK, Yıldız Dilek (2011). “Çocukluk Çağı Gelişim Dönemlerine Göre Medya Kullanımı”, (Hazırlayan: Mustafa Ruhi Şirin), Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı Anne-Baba, Öğretmen ve Medya Çalışanları İçin, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- FIRAT, Feyyaz (2016). Çocuk ‘Odaksız’ Habercilik: İnternet Gazetelerinde Çocuk İçerikli Haberlerin Sunumu ve Etik İhlaller, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 4 (2), s.813-833.
- GERBNER, George, GROSS, L., MORGAN, M., SIGNORELLI N. ve SHANAHAN, J. (2002). Growing up with television: Cultivation processes. Media effects: Advances in theory and research, 2, p.43-67.
- KOMAN, Ezgi (2018). Çocuk Hakları ve Medya, (Hazırlayanlar: Ezgi Koman ve Şeyma Özkan), Türkiye Yazılı Basınında Çocukların Temsili, İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları, s.4-7.
- MACBRIDE, Sean, (1993). Birçok Ses Tek Bir Dünya (Çev: Ertuğrul Özkök, v.d.), Ankara: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu.
- McCOMBS, Max ve REYNOLDS, Amy (2002). News Influence On Our Pictures Of The World. (Ed.) J. Bryant, D. Zillman, ve M. Oliver, Media Effects: Advances in Theory And Research London: Lawrance Erlbaum Associates, p.1-19.
- POSTMAN, Neil (1995). Çocukluğun Yokoluşu, (Çev: Kemal İnal), Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- SARI, Gülşah (2019). Digital Media Using Habits of Children in Their Leisure Time. In Handbook of Research on Children's Consumption of Digital Media, IGI Global, pp. 89-104.

SHANAHAN, James ve MORGAN, Michael (1999). Television and Its Viewers: Cultivation Theory and Research, Cambridge: Cambridge University Press.

SİNE NAZLI, Rengim ve SARI, Gülşah (2019). Kitle İletişim Araçlarının Çocukların Algısına Etkisi: 15 Temmuz Örneği, Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi, 32, s.13-31.

ŞEKER, Tülay ve SİNE, Rengim (2012). Çocuk Zihnindeki Haber Resmi, Global Media Journal, Spring, 4 (2), s. 118-137.

THOMPSON, Brookshire John (2008). Medya ve Modernite, İstanbul: Kırmızı Yayınları.

TOKGÖZ, Oya (1981). Temel Gazetecilik, Ankara: Basın ve Yayın Yüksek Okulu Basımevi.

TOSUN, ERDOĞAN, Gülgün (2012). Çocuklar ve Çocuk Haklarının Medyada Temsili, (Editör), Sevda Alankuş. Çocuk Odaklı Habercilik, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, s.174-197.

TUTAR, Cem (2014). Yazılı Basında Çocuk Haklarının Temsili: Hürriyet, Cumhuriyet, Sabah ve Zaman Gazeteleri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma, Journal of Yaşar University, 9 (34), s. 5760-5786.

UZUN, Ruhdan (2007). İletişim Etiği: Sorunlar ve Sorumluluklar, 1.Baskı: Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.

UZUN, Ruhdan (2014). Çocukların Medyadan ve Medyada Korunması: Çocuklara Yönelik Etik Davranış Kurallarının İncelenmesi, Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 22, s.152-167.